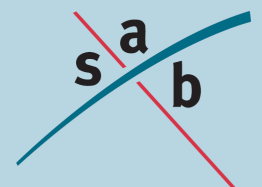

Quick scan flora en fauna

Kerverland, Waarder

Bogor Projectontwikkeling b.v.

Datum: 10 januari 2017
Projectnummer: 160254

SAB
Postbus 479
6800 AL Arnhem
tel: 026 - 357 69 11
fax: 026 - 357 66 11

Auteur: V. Hommersen
Tweede lezer: R. van Gestel
Projectleider: M. Gerritsen
Project: Kerverland, Waarder
Projectnummer: 160254

INHOUD

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Plangebied	3
2	Wettelijk kader	6
2.1	Gebiedsbescherming	6
2.2	Soortenbescherming	7
3	Quick scan flora en fauna	10
3.1	Onderzoeksmethode	10
3.2	Gebiedsbescherming	10
3.3	Soortenbescherming	12
4	Conclusie	20
4.1	Gebiedsbescherming	20
4.2	Soortbescherming	20
5	Advies	22
5.1	Aanvullend onderzoek Flora- en faunawet	22
5.2	Zorgplicht	22
5.3	Broedende vogels	22
5.4	Aanbevelingen	23
5.5	Vervolgstappen	23
6	Actualisatie Wet natuurbescherming	24
6.1	Inleiding	24
6.2	Wettelijk kader	24
6.3	Effectbeoordeling	28
6.4	Conclusie	30

Bijlage 1: Geraadpleegde literatuur

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Al geruime tijd wordt gewerkt aan de herontwikkeling van de Maximalocatie in Waarder. Deze herontwikkeling bestaat uit drie fases, waarvan voorliggend flora- en fauna-onderzoek zich enkel richt op de laatste fase: de sloop van het zorgcentrum Kerverland om vervolgens plaats te maken voor de bouw van nieuwe grondgebonden woningen. De woningbouwlocatie maakt onderdeel uit van het bestemmingsplan 'Maximalocatie deelplannen 2 en 3, Waarder'. In dit bestemmingsplan is voor een groot deel van het plangebied een wijzigingsbevoegdheid opgenomen. Deze wijzigingsbevoegdheid biedt de mogelijkheid om onder voorwaarden het bestemmingsplan ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'Wetgevingszone – wijzigingsgebied' te wijzigen in Wonen - 2, Tuin, Groen, Verkeer - Verblijfsgebied en Water. Het beoogde plan voor fase 3 is qua woningaantallen niet passend binnen de wijzigingsvoorwaarden. Tevens ligt het noordoostelijk deel van de locatie binnen de bestemming 'Groen', waarvoor geen wijzigingsbevoegdheid is opgenomen. Derhalve dient een nieuw bestemmingsplan voor de planlocatie te worden vastgesteld.

Bij alle ruimtelijke ingrepen moet rekening gehouden worden met de aanwezige natuurwaarden in en om het plangebied. Voordat ruimtelijke ingrepen mogen plaatsvinden, dient eerst een onderzoek uitgevoerd te worden in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (*gebiedsbescherming*), de Flora- en faunawet (*soortenbescherming*) en eventuele andere betrokken natuurregeling. Uit dit onderzoek moet blijken of met de ingrepen negatieve effecten op beschermde gebieden en soorten zijn te verwachten en of daarvoor respectievelijk een vergunning of ontheffing noodzakelijk is. In hoofdstuk 1 tot en met 4 wordt dit onderzoek weergegeven. Op 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming in werking getreden. In hoofdstuk 5 bespreken we mogelijke effecten op natuurwaarden die zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming.

1.2 Plangebied

1.2.1 *Huidige situatie*

Het plangebied ligt in de kern van Waarder (gemeente Bodegraven-Reeuwijk, provincie Zuid-Holland) en betreft de gronden waarop momenteel zorgcentrum Kerverland is gevestigd. Het plangebied bestaat grotendeels uit bebouwing en overige verharding, op een grasveld in het zuiden van het terrein na. Hier bevindt zich ook een moestuin. Het gebouw bestaat uit twee bouwlagen en heeft een plak dak. Om het gebouw heen bevinden zich voortuintjes met ingezaaide planten. In het plangebied zijn geen watervoerende elementen aanwezig. Ten zuidoosten van het plangebied bevindt zich echter wel een watergang. Deze loopt door in de Kerversche Wetering. Kenmerkend voor de omgeving van Waarder zijn veenweidegebieden, kanalen en rivieren (waaronder de Dubbele Wiericke en de Oude Rijn), plassen en nabijgelegen plaatsen als Woerden, Bodegraven en Gouda. Navolgende afbeeldingen geven de globale ligging van het plangebied weer.

Topografische kaart met de globale ligging van het plangebied (rood omkaderd). Bron: Google Maps. Bewerking: SAB.

Luchtfoto met de globale ligging van het plangebied (rood omkaderd). Bron: Riscokaart. Bewerking: SAB.

Op 22 september 2016 is een veldbezoek uitgevoerd. Navolgende afbeeldingen geven een impressie van het plangebied ten tijde van het veldbezoek.

Plangebied ten tijde van het veldbezoek.

1.2.2 Toekomstige situatie

In de toekomstige situatie wordt de aanwezige bebouwing gesloopt om ruimte te maken voor de bouw van 19 grondgebonden woningen. De grondgebondenwoningen worden uitgevoerd in de vorm van rijtjeswoningen. Daarnaast zal binnen het plangebied een speelplek voor kinderen worden aangelegd. Navolgende afbeelding schetst een impressie van het plangebied in de nieuwe situatie.

Impressie van het plangebied in de nieuwe situatie.

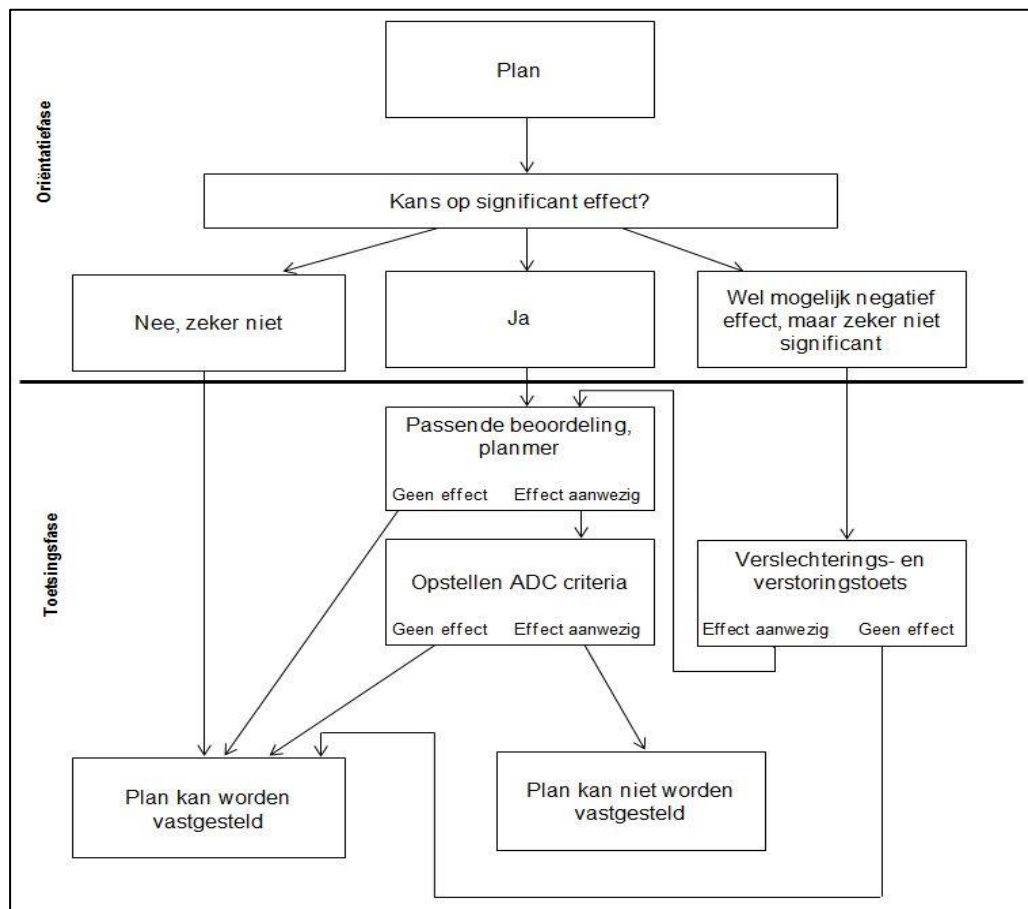
2 Wettelijk kader

Bescherming in het kader van de natuur wet- en regelgeving is op te delen in gebieds- en soortenbescherming. Bij gebiedsbescherming heeft men te maken met de Natuurbeschermingswet 1998 en verordeningen van de verschillende provincies aangaande onderwerpen als de Ecologische Hoofdstructuur en weidevogelgebieden. Soortenbescherming komt voort uit de Flora- en faunawet.

2.1 Gebiedsbescherming

2.1.1 Natuurbeschermingswet 1998

Natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna kunnen aangewezen worden als Europees Vogelrichtlijn- en/of Habitatrichtlijngebied (Natura 2000-gebieden). De verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn in Nederland opgenomen in de Natuurbeschermingswet 1998. In deze wet zijn naast de Natura 2000-gebieden ook de Beschermde natuurmonumenten opgenomen. Op grond van deze wet is het verboden projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten kunnen verslechteren, of een verstoring effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Onderstaande afbeelding geeft een schematische weergave van de besluitvorming over plannen in relatie tot de Natuurbeschermingswet 1998 weer.

2.1.2 Ecologische Hoofdstructuur

Andere vormen van gebiedsbescherming zijn opgenomen in de provinciale omgevingsvisies en –verordeningen, maar vallen buiten de natuurwetgeving van de Rijks-overheid. Het betreft in ieder geval de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en beschermde weidevogelgebieden. Daarnaast hebben veel provincies ook beschermde ganzenfoerageergebieden aangewezen. Voor dergelijke gebieden geldt dat het natuurbelang prioriteit heeft. Voor de EHS geldt dat ontwikkelingen niet mogen leiden tot een significante vermindering van de oppervlakte, kwaliteit of samenhang van de aanwezige natuur. Daarnaast mogen de instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van deze gebieden niet significant worden beperkt. In beschermde weidevogelgebieden en beschermde ganzenfoerageergebieden mogen de ruimtelijke ingrepen geen negatieve effecten hebben op respectievelijk broedende weidevogels en overwinterende ganzen.

De provincie Zuid-Holland maakt in haar Verordening Ruimte (2014) bij de EHS onderscheid tussen EHS op land en EHS op water. EHS op land is aangewezen als bestaande en nieuwe natuur; ecologische verbinding; of waternatuurgebied. Onder EHS op water worden grote wateren en de Noordzee verstaan. Volgens de Beleidsregel Compensatie Natuur, Recreatie en Landschap Zuid-Holland (2013) is sprake van het Nee, tenzij-regime bij ingrepen in de EHS en belangrijke weidevogelgebieden. Dit regime houdt in dat geen ingrepen zijn toegestaan die de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied significant aantasten, tenzij er sprake is van een groot openbaar belang, er geen reële alternatieven zijn, de negatieve effecten zoveel mogelijk worden beperkt en de overblijvende effecten worden gecompenseerd. In dezelfde beleidsregel wordt ook ingegaan op recreatie buiten de stad en strategische reservering natuur. Indien binnen deze gebieden ruimtelijke ingrepen uitgevoerd gaan worden, dient compensatie plaats te vinden. Van beschermde ganzenfoerageergebieden is in Zuid-Holland geen sprake.

2.2 Soortenbescherming

Soortenbescherming is altijd aan de orde. Hiervoor is de Flora- en faunawet bepalend. Deze wet is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Deze wet heeft de beschermingsregels, zoals die ook in de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn opgenomen, overgenomen en voor de Nederlandse situatie toegepast.

Deze bescherming is als volgt in de Flora- en faunawet opgenomen:

- het is verboden beschermde plantensoorten te plukken, verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen (artikel 8);
- het is verboden beschermde diersoorten te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen (artikel 9), opzettelijk te veront-rusten (artikel 10) en hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren (artikel 11).

2.2.1 Beschermingscategorieën

De procedurele consequenties zijn afhankelijk van de soorten die door de ingreep worden beïnvloed. Kortweg kunnen drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

1. beschermingscategorie 1:
een groot aantal beschermde soorten is in Nederland algemeen voorkomend. Op basis van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten uit de Flora- en faunawet mogen ruimtelijke ingrepen worden uitgevoerd die tot effect hebben dat de verblijfplaatsen van deze soorten worden aangetast;
2. beschermingscategorie 2:
voor beschermde soorten die minder algemeen zijn en extra aandacht verdienen, kan een vrijstelling (behalve voor het opzettelijk verontrusten) verkregen worden als de initiatiefnemer een goedgekeurde gedragscode heeft. Indien dit niet het geval is dient voor deze categorie een ontheffing aangevraagd te worden.
In een dergelijke gedragscode worden gedragslijnen aangegeven die men volgt om het schaden van beschermde soorten zo veel mogelijk te voorkomen. Ontheffing is, als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, voor deze soorten alleen nog nodig als werkzaamheden afwijkend van de gedragscode worden uitgevoerd;
3. beschermingscategorie 3:
voor ongeveer honderd zeldzame soorten geldt géén vrijstelling als het gaat om ruimtelijke ingrepen. Ontheffingen voor deze groep soorten worden slechts verleend wanneer er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat, de ingrepen een in de wet genoemd belang dienen en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Deze uitgebreide toets geldt ook voor alle vogelsoorten.

Als een ruimtelijke ingreep rechtstreeks kan leiden tot verstoring of vernietiging van bepaalde beschermde soorten of hun leefgebied, kan het project in strijd zijn met de Flora- en faunawet. Voor aantastingen van verblijfplaatsen en belangrijke (onderdelen van) leefgebieden van meer strikt beschermde soorten, is ontheffing ex. Artikel 75 van de Flora- en faunawet nodig van het ministerie van Economische Zaken.

2.2.2 Vogels

Alle nesten van inheemse vogelsoorten zijn streng beschermd tijdens het broedseizoen. Het betreft dan met name de actieve broedplaatsen en vaste verblijfplaatsen. Voor de meeste vogels loopt het broedseizoen van half maart tot half augustus. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd in het kader van de Flora- en faunawet. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.

Nesten van een aantal vogelsoorten zijn jaarrond beschermd. Het betreft hier over het algemeen soorten die het gehele jaar gebruikmaken van hun nest, of niet in staat zijn om een eigen nest te bouwen. Er worden hierin vijf categorieën onderscheiden:

- 1 Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
- 2 Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk zijn van bebouwing of biotoop.

De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.

- 3 Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk zijn van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
- 4 Vogels die jaar in jaar uit gebruikmaken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

Bij de vijfde en laatste categorie zijn de nesten jaarrond beschermd als er in de omgeving onvoldoende alternatieven zijn:

- 5 Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

2.2.3 Zorgplicht

Verder geldt altijd artikel 2 van de Flora- en faunawet, een zorgplichtbepaling. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit houdt in dat voorafgaand aan sloop-, grond-, of bouwwerkzaamheden wordt gecontroleerd of dat negatieve gevolgen voor aanwezige soorten kunnen worden voorkomen door het nemen van alle maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden verwacht.

3 Quick scan flora en fauna

3.1 Onderzoeksmethode

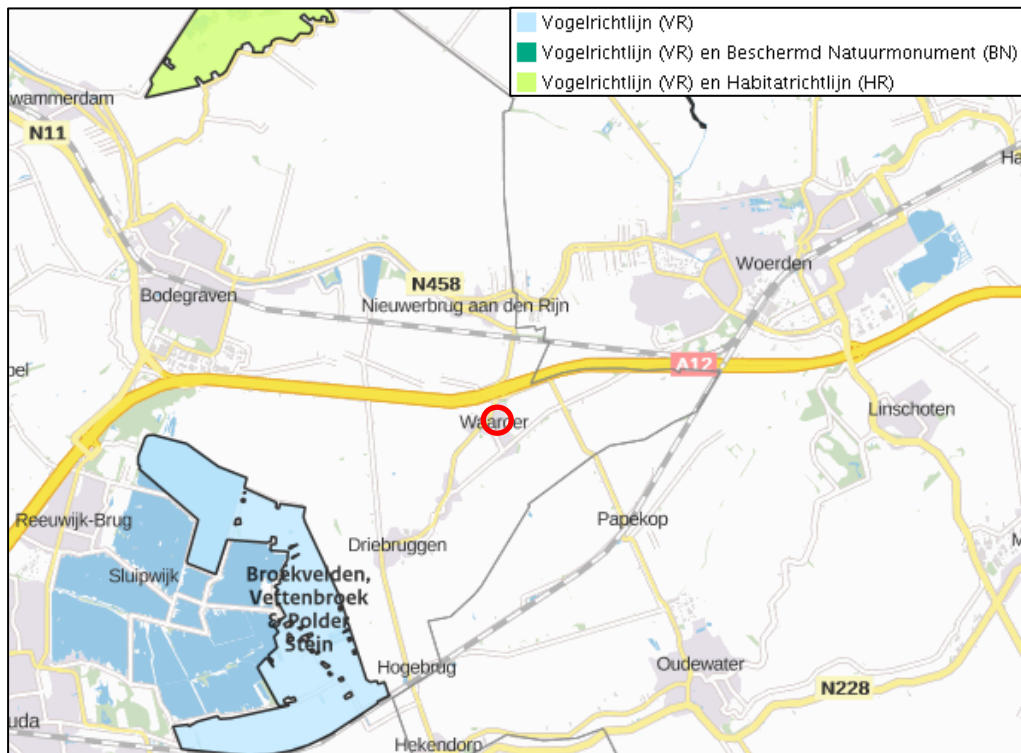
De quick scan flora en fauna is gebaseerd op een biotoopinschatting door een ecooloog van SAB. Bij het opstellen van de quick scan flora en fauna is gebruikgemaakt van de meest recente verspreidingsgegevens van soorten uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFB). Voor aanvullende visualisering van deze gegevens wordt gebruikgemaakt van relevante literatuur. Bijlage 1 vermeldt de geraadpleegde bronnen.

Op 22 september 2016 heeft een ecooloog van SAB het plangebied en de directe omgeving verkend. Doel van deze veldverkenning was om een indruk te krijgen van de habitats ter plaatse en om de geschiktheid voor de verschillende soortgroepen te beoordelen. Het veldbezoek heeft nadrukkelijk niet de status van een volledige veldinventarisatie. Het eenmalige veldbezoek geeft slechts een globaal beeld van aanwezige soorten en habitats op basis van een momentopname.

3.2 Gebiedsbescherming

3.2.1 *Natuurbeschermingswet 1998*

Het plangebied ligt niet in een gebied dat in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 is aangewezen (zie navolgende afbeelding).

Globale ligging van het plangebied (rood omkaderd) ten opzichte van Natura 2000-gebieden.
Bron: Aerial. Bewerking: SAB.

In een straal van 3 kilometer bevindt zich geen Natura 2000-gebied of een Beschermd Natuurmonument. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied betreft Broekvelden, Vetenbroek & Polder Stein. Dit natuurgebied ligt op ongeveer 3,2 kilometer afstand van het plangebied. Natura 2000-gebied Nieuwkoopse Plassen & De Haeck ligt daarnaast op ongeveer 7,5 kilometer ten noordwesten van het plangebied. Overige Natura 2000-gebieden liggen op minimaal 10 kilometer afstand van het plangebied.

Omdat het plangebied niet in een Natura 2000-gebied of Beschermd Natuurmonument ligt, is met de ruimtelijke ontwikkeling geen sprake van direct negatieve effecten op deze natuurgebieden. Mogelijk kan met de ontwikkeling wel nog sprake zijn van indirect negatieve effecten. Voor dit plan kan hier dan vooral worden gedacht aan een verhoogde stikstofdepositie als gevolg van de realisatie van woningen. Een verhoogde stikstofdepositie kan vermisting en verzuring tot gevolg hebben in nabijgelegen Natura 2000-gebieden. Echter, in de huidige situatie bevindt zich een zorgcomplex in het plangebied, dit zorgcomplex is bewoond. Hierdoor is er ook in de huidige situatie al sprake van stikstofuitstoot vanuit het plangebied. De realisatie van 19 woningen in de nieuwe situatie zal ook een stikstofuitstoot tot gevolg hebben, het wordt echter niet verwacht dat dit een verhoogde stikstofuitstoot betreft in vergelijking met de huidige situatie. Derhalve zal geen sprake zijn van een toename aan vermisting en verzuring in nabijgelegen Natura 2000-gebieden. Vanwege de afstand, tussengelegen reeds verstorende elementen (wegen en woningen) en de bestaande achtergrondverstoring uit de kern van Waarder, wordt het niet waarschijnlijk geacht dat het plan negatieve effecten heeft op nabijgelegen Natura 2000-gebieden en Beschermd Natuurmonumenten. Met dit plan is daarom geen sprake van een negatief effect op Beschermd Natuurmonumenten en de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden.

3.2.2 Ecologische Hoofdstructuur

Het plangebied ligt niet in de EHS. Het dichtstbijzijnde gedeelte van de EHS ligt op ongeveer 2,3 kilometer ten westen van het plangebied. Het plangebied bevindt zich daarnaast niet in een gebied dat de status heeft als strategische reservering natuur of belangrijk weidevogelgebied (zie navolgende afbeelding). Het dichtstbijzijnde belangrijke weidevogelgebied ligt op 550 meter afstand van het plangebied.

Gezien het bovenstaande, vormt de ligging van het plangebied ten opzichte van deze gebieden geen beperkingen voor de beoogde plannen. Vanwege de afstand, tussenliggende wegen en bestaande achtergrondverstoring uit de kern van Waarder zijn daarnaast geen negatieve effecten te verwachten op deze gebieden.

Globale ligging van het plangebied (rood omkaderd) ten opzichte van de Ecologische Hoofdstructuur en gebieden die zijn aangewezen als strategische reservering natuur en belangrijk weidevogelgebied.

3.3 Soortenbescherming

In het kader van de Flora- en faunawet moet worden getoetst of ter plaatse van de ruimtelijke ingrepen sprake is of kan zijn van negatieve effecten op beschermde planten en dieren. De beoogde ontwikkelingen kunnen biotoopverlies of verstoring (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben. In deze paragraaf zal vooral ingegaan worden op strikt beschermde soorten (beschermingscategorie 2 en 3) aangezien hiervoor geen algehele vrijstelling geldt voor ruimtelijke ingrepen.

3.3.1 Vaatplanten

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFP komen in de buurt van het plangebied de strikt beschermde vaatplanten daslook en spindotterbloem voor.

De biotoop van daslook bestaat uit loofbossen, waar de soort op een vochtige, vrij voedselrijke en kalkhoudende grond groeit. Het plangebied ligt in de kern van Waarder en niet in de buurt van een bos of bosrand. Het plangebied vormt derhalve geen geschikte groeiplaats voor daslook en deze soort wordt daarom niet in het plangebied verwacht.

Spindotterbloem is een oeverplant die voorkomt in zoetwater getijdengebieden. De biotoop van deze soort bestaat uit buitendijkse rietlanden waar de schommelingen van de waterstand relatief groot zijn. De soort groeit op plaatsen die dagelijks langdurig onder water staan. Het plangebied ligt in de kern van Waarder. Hier is geen sprake van een zoetwatergetijdengebied of van een waterrijk terrein dat dagelijks onder water loopt. Vanwege het ontbreken van een geschikt biotoop wordt spindotterbloem niet in het plangebied verwacht.

3.3.2 Grondgebonden zoogdieren

Strikt beschermde soorten

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF komt de waterspitsmuis in de buurt van het plangebied voor.

De biotoop van de waterspitsmuis bestaat uit beken, rivieren, sloten, plassen, natuurlijke duinmeren en uit plaatsen waar grondwater opwelt. De soort houdt van schoon, niet te voedselrijk, vrij snel stromend tot stilstaand water met een behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers. Ten zuidoosten van het plangebied is een watergang aanwezig. Deze watergang heeft natuurvriendelijke oevers, is vrijwel geheel dichtgegroeid met kroos en bevat nauwelijks oever- of onderwatervegetatie. De aanwezigheid van kroos duidt op voedselrijk water. Verwacht wordt dat het plangebied te voedselrijk is voor de waterspitsmuis. De omgeving is vanwege de ligging in de kern van Waarder te verstorend voor de waterspitsmuis en bovendien is er geen beschutting in de vorm van een ruige oevervegetatie. Het plangebied vormt daarom geen geschikte leefomgeving voor deze soort en de waterspitsmuis is daarom niet in het plangebied te verwachten.

Sporen van overige strikt beschermde soorten zijn tijdens het veldbezoek niet in het plangebied aangetroffen en worden vanwege de geringe groene elementen ook niet in het plangebied verwacht.

3.3.3 Vleermuizen

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF komen de gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis in de buurt van het plangebied voor. Alle vleermuissoorten, alsmede hun verblijfplaatsen, essentiële foeragegebieden en vliegroutes zijn strikt beschermd volgens de Flora- en faunawet.

Vleermuizen zijn globaal op te delen in gebouwbewonende soorten zoals gewone dwergvleermuis en boombewonende soorten als rosse vleermuis en watervleermuis. Daarnaast bestaan soorten die van beide elementen gebruikmaken. Daarbij is ook onderscheid te maken in zomer- en winterverblijfplaatsen van de verschillende soorten. Sommige soorten zoals de gewone dwergvleermuis verblijven het gehele jaar in gebouwen (spouwmuren, achter gevelbetimmeringen, etc.). Andere soorten als de rosse vleermuis verblijven jaarrond in bomen (in holten, hollen en achter loshangend schors). De watervleermuis overwintert echter weer in bunkers, grotten en kelders en verblijft in de zomerperiode in boomholten.

Gebouwbewonende vleermuissoorten

Gebouwbewonende vleermuizen hebben hun verblijfplaats achter gevelbetimmering, in spouwmuren, achter dakbeschot en in schoorstenen. In het plangebied is een zorgcomplex aanwezig. Tijdens het veldbezoek zijn de gebouwen geïnspecteerd op de aanwezigheid van geschikte kieren, spleten en open stootvoegen. Op een aantal plekken zijn in de bebouwing kieren en open stootvoegen aanwezig. Dit betreft één open stootvoeg aan de westkant van de bebouwing, twee open stootvoegen in de schoorsteen in het oosten van de bebouwing en verschillende open stootvoegen in de noordkant en zuidkant van de bebouwing (zie navolgende afbeeldingen). Op verschillende plekken rond de bebouwing is daarnaast een ruimte zichtbaar tussen het balkonplafond en de dakrand. Ook is aan twee kopse kanten van het gebouw ruimte aanwezig tussen een dakrand en de bakstenen muur (zie navolgende afbeelding).

In het plangebied zijn geschikte mogelijkheden gevonden voor een verblijfplaats van vleermuizen. Dit betreft met name kopse kanten, de open stootvoegen en de kieren waaronder zich geen obstakels bevinden. In het zuiden van de bebouwing zijn daarnaast vleermuiskeutels aangetroffen onder een muur. Verblijfplaatsen van vleermuizen zijn vanwege de mogelijkheden tot een verblijfplaats in de bebouwing en vanwege de aanwezigheid van sporen (vleermuiskeutels), niet in het plangebied uit te sluiten. Aangezien het zorgcomplex gesloopt gaat worden, gaan er met deze ontwikkeling mogelijk verblijfplaatsen van vleermuizen verloren waardoor er sprake kan zijn van een overtreding van de Flora- en faunawet. Een nader onderzoek naar vleermuizen wordt daarom noodzakelijk geacht.

Aangetroffen kieren (weergegeven met een rode pijl), vleermuiskeutels en open stootvoegen (rood omcirkeld) in het plangebied.

Boombewonende vleermuissoorten

Boombewonende soorten worden gevonden in holten en spleten in bomen en achter loshangend schors. Bomen dienen hiervoor een minimale diameter van 30 centimeter te hebben. Zo hebben vleermuizen genoeg ruimte in de boom. Vanaf deze diameter maken spechten ook holten in bomen, waarvan vleermuizen gebruik kunnen maken. Ook moeten de bomen dermate oud zijn, dat holtes door rotting ontstaan. In het plangebied bevinden zich twee bomen. Deze bomen zijn tijdens het veldbezoek geïnspecteerd op loszittend schors en geschikte holtes voor vleermuizen. Deze zijn echter niet aangetroffen. Verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen worden derhalve niet in het plangebied verwacht.

Essentieel foerageergebied

Alle in Nederland voorkomende vleermuizen leven van insecten. Zij foerageren daarom op plaatsen waar veel insecten aanwezig zijn. Voorbeelden van veel voorkomende foerageergebieden zijn openingen op kruinhoogte tussen bomen, boven water en in de luwte van dijken. Als een dergelijk foerageergebied door tientallen of honderden vleermuizen wordt gebruikt, kan gesproken worden van een essentieel foerageergebied. Als een dergelijk foerageergebied verloren zou gaan, zou de voedselvoorziening van een grote hoeveelheid vleermuizen verdwijnen. Dit kan een groot negatief effect op de vleermuizenpopulatie in het gebied hebben. Daarom zijn dergelijke gebieden strikt beschermd. In het plangebied zijn slechts twee bomen aanwezig. Gezien de geringe omvang van de groenstructuren zullen hier hoogstens enkele vleermuizen tegelijkertijd foerageren. Van een essentieel foerageergebied zal dan ook geen sprake zijn.

Essentiële vliegroutes

Om zich van hun verblijfplaatsen naar hun foerageergebied te verplaatsen wordt door een aantal soorten steeds dezelfde lijnvormige elementen gebruikt. Bijvoorbeeld de gewone dwergvleermuis gebruikt vaak bomenrijen waaraan het zich kan oriënteren. Als een dergelijke route verdwijnt of onderbroken wordt, vervalt deze mogelijkheid om van verblijfplaats naar foerageergebied te komen. Vleermuizen moeten dan een alternatieve route zoeken. Als dit niet mogelijk is en als de vliegroute door veel vleermuizen wordt gebruikt, kan dit een groot negatief effect op de vleermuizenpopulatie in het gebied hebben. Daarom zijn dergelijke vliegroutes strikt beschermd. In het plangebied zijn slechts twee bomen aanwezig. Van een doorlopende bomenrij of van andere doorlopende groenstructuren is geen sprake. In het plangebied zal derhalve geen essentiële vliegroute van vleermuizen aanwezig zijn.

3.3.4 Vogels

Vogelsoorten met niet jaarrond beschermde nesten

Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied soorten met niet jaarrond beschermde nesten aangetroffen als wilde eend en spreeuw. Dergelijke soorten kunnen mogelijk in het plangebied tot broeden komen. Tijdens het broeden zijn alle vogels strikt beschermd. Om te voorkomen dat door de geplande werkzaamheden broedende vogels verstoord worden, adviseren wij om de werkzaamheden buiten de broedperiode (half maart tot half augustus) te starten. Als vogels op zoek gaan naar een geschikte broedlocatie en merken dat het plangebied en de directe omgeving te verstorend zijn, zullen ze een andere locatie zoeken. Daarnaast kan ook in de broedperiode gestart worden met de werkzaamheden. Dan dient aantoonbaar te worden vastgesteld door een expert op het gebied van vogels dat geen broedende vogels in het plangebied aanwezig zijn. Als buiten de broedperiode nog een broedende vogel wordt aangetroffen, is ook deze beschermd en dienen de werkzaamheden ter plaatse gestaakt te worden. Er dient vervolgens contact met een ecooloog te worden opgenomen om de situatie te bespreken en een passende oplossing te vinden.

De nesten van de spreeuw zijn daarnaast jaarrond beschermd als zwaarwegende ecologische redenen (zoals onvoldoende alternatieve broedgelegenheid) dat rechtvaardigen. In de omgeving zijn echter voldoende alternatieven aanwezig voor wat betreft nestplaatsen van de spreeuw. Dit betreft vrij oude woningen met voldoende kieren en spleten onder dakpannen en rond muren. Derhalve kan geconstateerd worden dat de eventuele nesten van de spreeuw in het plangebied enkel tijdens de broedperiode beschermd zijn.

Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF komt een aantal jaarrond beschermde vogelsoorten in de buurt van het plangebied voor. Hieronder wordt in meer detail beschreven of en in welke mate het gebied geschikt kan zijn voor betreffende soorten. Aangezien het plangebied zich in de kern van Waarder bevindt, hier een zorgcomplex aanwezig is, en zich hier geen hoge bomen of boomgroepen bevinden, kan vooral worden gedacht aan de aanwezigheid van de huismus en gierzwaluw. Beide soorten broeden vaak in gebouwen in een stedelijke omgeving.

Huismussen broeden in kieren en spleten van bebouwing en tevens vaak onder (ronde) dakpannen. In het plangebied is een zorgcomplex aanwezig. Dit complex is tijdens het veldbezoek geïnspecteerd op mogelijke broedplekken van de huismus. Deze zijn echter niet aanwezig. Aan de randen van het dak bevinden zich dakpannen met voldoende ruimte, deze zijn echter afgesloten voor vogels door vogelschroot, waardoor deze geen geschikte nestplek vormen. Andere geschikte nestplekken zijn niet in het plangebied aangetroffen. Nesten van de huismus worden daarom niet in het plangebied verwacht. Tijdens het veldbezoek zijn daarnaast geen huismussen waargenomen. Huismussen zijn zeer honkvast en altijd in de directe omgeving van hun nesten waar te nemen. Aangezien er geen geschikte nestlocaties voor de huismus in de gebouwen zijn aangetroffen en er in het plangebied geen sporen of huismussen zijn waargenomen, wordt het niet waarschijnlijk geacht dat het plangebied onderdeel uitmaakt van de functionele leefomgeving van de huismus.

Gierzwaluwen broeden in Nederland onder dakpannen en in kieren en gaten in muren. Het zorgcomplex in het plangebied is tijdens het veldbezoek geïnspecteerd op mogelijke nestplaatsen van de gierzwaluw. Geschikte kieren en spleten zijn echter niet aangetroffen. Nesten van gierzwaluwen worden derhalve niet in het plangebied verwacht.

Andere jaarrond beschermde vogelsoorten maken hun nesten op hoge gebouwen (slechtvalk), langs stromende beken (grote gele kwikstaart), in hoge bomen in bos of boomgroepen (buizerd, roek, havik en sperwer), in oude nesten van kraaien, buizerds en eksters in boomgroepen (boomvalk, wespendif) in oude nesten van kraaien en roofvogels in naaldbomen (ransuil), in dichte riet- en moerasvegetatie (bruine kiekendief), in holttes in bomen en in gebouwen (steenuil), in nissen van kerktorens of in andere toegankelijke gebouwen in agrarisch gebied (kerkuil) of op speciale nestpalen (ooievaar). Deze elementen zijn niet in het plangebied aanwezig, nesten van deze jaarrond beschermde vogelsoorten zijn daarom niet in het plangebied te verwachten.

3.3.5 Reptielen

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFP komt de ringslang in de buurt van het plangebied voor.

De ringslang komt vooral voor ten noorden van de grote rivieren, in laagveengebieden, natte heideterreinen en waterrijke zandgronden. De soort zet zijn eieren af op warme, vochtige plekken (broeihopen) en heeft voldoende schuilmogelijkheden in zijn omgeving nodig. De ringslang laat zich ook in meer stedelijk gebied zien, al is voldoende rust wel van essentieel belang. In het plangebied zelf is geen open water aanwezig. Ten zuidoosten van het plangebied bevindt zich echter wel een watergang. Deze watergang loopt door in de Kerversche Wetering en omvat nabij het plangebied natuurvriendelijke oevers. Het water is vrijwel geheel dichtgegroeid met kroos en bevat nauwelijks oever- of onderwatervegetatie. Het plangebied en het nabijgelegen deel van deze watergang wordt geen geschikte leefomgeving voor de ringslang bevonden vanwege de versturende omgeving (midden in de kern van Waarder) en het ontbreken van voldoende ruige schuilmogelijkheden, geschikte broeihopen. Volgens verspreidingsgegevens van de NDFP zijn er daarnaast geen recente (<3 jaar) waarnemingen van de ringslang in de directe omgeving van het plangebied gedaan. De soort is bovendien nog nooit in de kern van Waarder waargenomen. De ringslang wordt om bovenstaande redenen niet in het plangebied verwacht.

Overige reptielsoorten komen voornamelijk voor in overgangsvegetaties van bijvoorbeeld bos naar heide. Een dergelijk leefgebied is in het plangebied niet aanwezig. Overige reptielsoorten worden daarom niet in het plangebied verwacht.

3.3.6 Amfibieën

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFP komen de heikikker en de rugstreeppad in de buurt van het plangebied voor.

De biotoop van de heikikker bestaat uit vochtige heidegebieden waar sprake is van veenvorming, hoog- en laagveengebieden. De soort wordt ook wel waargenomen langs bosranden, in vochtige schraalgraslanden, duinvalleien en langs meren en rivieren. Voortplantingswater van de heikikker bestaat uit ondiepe stilstaande wateren met oevervegetatie. Het plangebied bestaat uit een zorgcomplex, aangrenzende tuinen en een grasland met moestuin. In het plangebied is geen sprake van vochtige schraalgraslanden of van veenvorming. Het nabijgelegen water ten zuidoosten van het plangebied vormt daarnaast geen geschikt voortplantingswater vanwege de geringe hoeveelheid oevervegetatie. De heikikker wordt om bovenstaande redenen niet in het plangebied verwacht.

De rugstreeppad laat zich vaker in stedelijk gebied zien en is een pionierssoort die grote afstanden kan afleggen. De soort is een bewoner van zandige terreinen met een hoge dynamiek en komt voornamelijk voor langs de grote rivieren en op de hogere zandgronden. De rugstreeppad is sterk gebonden aan vergraafbaar zand in braakliggend terrein en is voor de voortplanting afhankelijk van ondiepe poeltjes. Dergelijke elementen zijn niet in het plangebied aanwezig, waardoor het plangebied in de huidige situatie geen geschikte leefomgeving voor de rugstreeppad vormt.

In een later stadium, wanneer het plangebied uit braakliggend terrein bestaat, kan het terrein wel een geschikte leefomgeving voor de rugstreeppad vormen. In de directe omgeving zijn volgens de meest recente (<3 jaar) verspreidingsgegevens van de NDFF daarnaast waarnemingen van de rugstreeppad gedaan. Tijdens de bouwwerkzaamheden dient daarom rekening gehouden te worden met rugstreeppaden om een mogelijke overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen. Aanbevolen wordt om eventuele natte plekken te dempen (na controle op individuen en eisnoeren) en het plangebied zo kort mogelijk braak te laten liggen. Ook kan ervoor gekozen worden om tijdens de bouwfase een amfibiescherm rond het plangebied te plaatsen. Dit zorgt ervoor dat eventuele kolonisatie van de rugstreeppad niet kan plaatsvinden. Als deze voorzorgsmaatregelen genomen worden, zijn negatieve effecten op vaste rust- of verblijfplaatsen van strikt beschermde amfibieën niet te verwachten met de beoogde ontwikkelingen.

3.3.7 Vissen

In het plangebied zijn geen permanent watervoerende elementen aanwezig. De aanwezigheid van strikt beschermde vissen in het plangebied is daarmee uitgesloten.

3.3.8 Insecten en andere ongewervelden

Beschermde insectensoorten en andere beschermde ongewervelden eisen een zeer specifiek habitat. Deze soorten komen in stabiele habitattypen voor zoals heiden en venen. In het betreffende plangebied is geen sprake van een dergelijke stabiele leefomgeving en de juiste leefomstandigheden voor dergelijke soorten. Beschermde insecten en andere ongewervelden zijn daarom niet te verwachten in het plangebied.

4 Conclusie

Bogor Projectontwikkeling b.v. is voornemens om de Maximalocatie in Waarder te herontwikkelen. Onderdeel van deze herontwikkeling betreft de sloop van het bestaande zorgcomplex en de realisatie van 19 woningen aan het Kerverland.

4.1 Gebiedsbescherming

In het kader van de Natuurbeschermingswet 1998, de Ecologische Hoofdstructuur en belangrijk weidevogelgebied dient er getoetst te worden of de beoogde ontwikkelingen een negatieve invloed hebben op beschermde gebieden.

4.1.1 *Natuurbeschermingswet 1998*

Het plangebied ligt niet in een Natura 2000-gebied of in een Beschermd Natuurmonument. In een straal van 3 kilometer is geen Natura 2000-gebied of een Beschermd Natuurmonument aanwezig. Nabijgelegen Natura 2000-gebieden betreffen Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein en Nieuwkoopse Plassen & De Haeck. Deze gebieden liggen op respectievelijk 3,2 kilometer en 7,5 kilometer afstand van het plangebied. Overige Natura 2000-gebieden liggen op minimaal 10 kilometer afstand van het plangebied. Vanwege de afstand, tussengelegen reeds versturende elementen (wegen en woningen) en de bestaande achtergrondverstoring uit de kern van Waarder, worden negatieve effecten van het plan op deze gebieden niet verwacht. Met dit plan is daarom geen sprake van een negatief effect op Beschermd Natuurmonumenten en de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden. De Natuurbeschermingswet 1998 staat de uitvoerbaarheid van het plan niet in de weg.

4.1.2 *Ecologische Hoofdstructuur*

Het plangebied ligt niet in de EHS of een gebied met de status als strategische reservering natuur of belangrijk weidevogelgebied. Derhalve vormt de ligging van het plangebied ten opzichte van deze gebieden geen beperkingen voor de beoogde plannen. Vanwege de afstand, tussenliggende wegen en bestaande achtergrondverstoring uit de kern van Waarder zijn daarnaast geen negatieve effecten te verwachten op deze gebieden. De ligging van het plangebied ten opzichte van de EHS en belangrijk weidevogelgebieden staat de uitvoerbaarheid van het plan niet in de weg.

4.2 Soortbescherming

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF komt een aantal strikt beschermde plant- en diersoorten in de buurt van het plangebied voor. De meeste van deze soorten zijn in de huidige situatie echter niet in het gebied te verwachten, omdat mede op basis van het veldbezoek is geconstateerd dat een geschikt leefgebied ontbreekt. Echter, van twee soorten kan op basis van het veldbezoek de aanwezigheid niet op voorhand worden uitgesloten.

4.2.1 Vleermuizen

In het zorgcomplex in het plangebied zijn verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen niet op voorhand uit te sluiten. Aangezien het zorgcomplex gesloopt gaat worden, gaan mogelijk verblijfplaatsen van vleermuizen verloren. Hierdoor kan sprake zijn van een overtreding van de Flora- en faunawet. Een nader onderzoek naar verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen wordt noodzakelijk geacht om de haalbaarheid van het plan in het kader van de Flora- en faunawet vast te stellen.

4.2.2 Rugstreepad

De rugstreepad wordt in de huidige situatie niet in het plangebied verwacht. Als het plangebied in een later stadium echter uit braakliggend terrein zal bestaan, kan het terrein wel een geschikte leefomgeving voor de rugstreepad vormen. Tijdens de bouwwerkzaamheden dient daarom rekening gehouden te worden met rugstreepad-ten om overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen. Aanbevolen wordt om eventuele natte plekken te dempen (na controle op individuen en eisnoeren) en het plangebied zo kort mogelijk braak te laten liggen. Ook kan ervoor gekozen worden om tijdens de bouwfase een amfibiescherm rond het plangebied te plaatsen. Als deze voorzorgsmaatregelen genomen worden, zijn negatieve effecten van de beoogde ontwikkelingen op vaste rust- of verblijfplaatsen van strikt beschermde amfibieën niet te verwachten.

5 Advies

5.1 Aanvullend onderzoek Flora- en faunawet

Nader onderzoek dient uitgevoerd te worden volgens bepaalde standaarden en protocollen en in bepaalde periodes in het jaar om de aanwezigheid met voldoende juridische zekerheid vast te stellen.

Het nader onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen dient plaats te vinden volgens bepaalde richtlijnen, zoals verwoord in het vleermuisprotocol 2013 (Netwerk Groene Bureaus, Gegevensautoriteit Natuur). Het vleermuisprotocol stelt vast dat vier veldbezoeken uitgevoerd dienen te worden. Twee daarvan dienen plaats te vinden in de periode van 15 mei tot en met 15 juli met een tussenperiode van circa 30 dagen. De andere twee veldbezoeken dienen tussen 15 augustus en 30 september plaats te vinden met een tussenperiode van circa 20 dagen. Navolgend overzicht geeft de onderzoeksperiodes van vleermuizen weer. Tijdens deze veldbezoeken zal gebruik worden gemaakt van een batdetector of batlogger. Dit zijn apparaten waarmee de onhoorbare ultrasone geluiden van vleermuizen worden opgevangen en vertaalt in voor mensen hoorbare geluiden. Door het uitvoeren van vier veldbezoeken kan met voldoende juridische zekerheid aannemelijk worden gemaakt of vleermuizen wel of niet aanwezig zijn in het plangebied. Mocht uit dit onderzoek blijken dat verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn, dan dient mogelijk een ontheffing Flora- en faunawet aangevraagd te worden en mitigerende maatregelen getroffen te worden.

Soortgroep	Soort/functie	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Vleermuizen	Verblijfplaatsen												

5.2 Zorgplicht

De zorgplicht is altijd van toepassing. Iedereen moet voldoende zorg in acht nemen voor alle in het wild levende dieren, planten en hun leefomgeving. Dit kan bijvoorbeeld door de werkzaamheden te verrichten buiten kwetsbare periodes (het voortplantings- en winterslaapseizoen). Ook kan er gefaseerd worden gewerkt om dieren de kans te geven om te vluchten.

5.3 Broedende vogels

De werkzaamheden dienen buiten de broedperiode plaats te vinden. Voor de meeste vogels loopt deze van half maart tot half augustus. Broedende vogels zijn strikt beschermd door de Flora- en faunawet en mogen niet verstoord worden. Er is geen vrijstelling te verkrijgen in het kader van de Flora- en faunawet voor activiteiten die vogels in hun broedseizoen zou kunnen verstoren.

5.4 Aanbevelingen

Naast de consequenties die voortkomen uit de Flora- en faunawet is ook een aantal vrijblijvende aanbevelingen te doen ten aanzien van de inrichting van het plangebied, zoals:

- voor vleermuizen zouden open stootvoegen aangebracht kunnen worden in muren, of vleermuiskasten kunnen worden geplaatst in de spouw of tegen de muur op >2,5 meter hoogte in nieuw te realiseren woningen.
- als er zolders of vlieringen worden aangelegd, zouden deze niet helemaal geïsoleerd kunnen worden. Hierdoor worden de zolders mogelijk een geschikt verblijf voor vleermuizen.
- het planten van bomen en struwelen voor vogels en vleermuizen verdient aanbeveling. Het beste zijn, ecologisch gezien, inheemse bes- en bloemdragende struiken en planten.
- er kunnen nestpannen of neststenen worden aangebracht ten behoeve van huis- en gierzwaluwen. Deze beschermde soorten verliezen steeds meer nestmogelijkheden.

5.5 Vervolgstappen

- Uitvoeren nader onderzoek vleermuizen.
- Indien geen essentiële functies voor vleermuizen worden vastgesteld of door het plan worden aangetast, is het plan haalbaar in het licht van de Flora- en faunawet.
- Indien essentiële functies voor vleermuizen worden vastgesteld en door het plan worden aangetast, dienen mitigerende maatregelen te worden getroffen en een ontheffing Flora- en faunawet te worden aangevraagd.

6 Actualisatie Wet natuurbescherming

6.1 Inleiding

In 2016 is een quick scan uitgevoerd om de aanwezige natuurwaarden in en om het plangebied te beoordelen (hoofdstuk 1 t/m 4). Dit onderzoek werd uitgevoerd in het kader van de Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1988 en Natuurnetwerk Nederland. In voorliggend hoofdstuk volgt een actualisatie van dit onderzoek in het kader van de nieuwe Wet natuurbescherming. Voor deze actualisatie is geen veldbezoek op locatie uitgevoerd. Het veldbezoek dat in 2016 voor de quick scan Flora- en faunawet is uitgevoerd volstaat hier. De effectbeoordeling is uitgevoerd op basis van verspreidingsgegevens van de Nationale Databank Flora en Fauna (hierna NDFF) en het eerder verrichte veldbezoek in het plangebied.

6.2 Wettelijk kader

De bescherming van natuur is op te delen in gebiedsbescherming en soortenbescherming.

6.2.1 *Gebiedsbescherming*

Inleiding

Op grond van artikel 2.1 van de Wet natuurbescherming kunnen natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna, door de Minister worden aangewezen ter uitvoering van de Vogelrichtlijn- en/of Habitatrichtlijn, de zogeheten Natura 2000-gebieden. Ook kan de Minister op grond van deze wet in enkele specifieke gevallen bijzondere nationale natuurgebieden aanwijzen. De Wet natuurbescherming draagt Gedeputeerde Staten daarnaast op, om in hun provincie te zorgen voor een landelijk ecologisch netwerk, genaamd natuurnetwerk Nederland. De bescherming van dit natuurnetwerk wordt geregeld bij provinciale verordening. Daarnaast kunnen provincies bij provinciale verordening andere gebieden met bijzondere natuurwaarden beschermen, zoals belangrijke weidevogelgebieden of ganzenfoeragegebied. Hieronder een toelichting bij de verschillende vormen van gebiedsbescherming.

Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden

Voor alle Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden geldt op basis van artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming een zorgplicht. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor deze gebieden. Dit houdt onder meer in dat men negatieve gevolgen voor deze gebieden zoveel mogelijk beperkt door het nemen van alle maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden verwacht. Aanvullend op deze zorgplicht gelden voor deze gebieden extra regels die zijn opgenomen in hoofdstuk 2 van de wet.

Natura 2000-gebieden

Bij de aanwijzing van een Natura 2000-gebied worden voor het gebied instandhoudingsdoelstellingen voor te beschermen soorten en/ of habitats vastgesteld. Conform artikel 2.7 van de Wet natuurbescherming is het verboden om zonder vergunning projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op deze instandhoudingsdoelstelling van een Natura 2000-gebied, de kwaliteit van de natuurlijke habi-

tats en de habitats van soorten kunnen verslechteren, of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Verder geldt dat een plan, dat afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten, significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, door een bestuursorgaan pas vastgesteld kan worden indien een passende beoordeling is gemaakt.

Voor een plan of een project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, en dat afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, dient een passende beoordeling gemaakt te worden, van de gevolgen voor het Natura 2000-gebied, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen. Blijkt uit de passende beoordeling dat er geen aantasting plaatsvindt van de natuurlijke kenmerken van een Natura 2000-gebied, dan kan het betreffende plan worden vastgesteld, of kan voor de projecten door Gedeputeerde Staten een vergunning worden verleend. In bepaalde gevallen kan, ondanks dat uit de passende beoordeling blijkt dat aantasting van de natuurlijke kenmerken mogelijk is, een plan toch worden vastgesteld of kan een vergunning toch worden verleend. Er dient dan te worden voldaan aan de zogeheten ADC criteria. De ADC criteria houden in: i) dat er geen alternatieve oplossingen zijn, ii) dat er sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang en iii) dat de nodige compenserende maatregelen worden getroffen.

Bijzondere nationale natuurgebieden

In uitzonderlijke gevallen kan de Minister, op grond van artikel 2.11, bijzondere nationale natuurgebieden aanwijzen. De Minister kan dit doen voor een gebied dat is of wordt aangemeld als Habitatrichtlijngebied, maar nog niet definitief is aangewezen. Ook kan het voor een gebied dat nog geen onderdeel is van het Natura 2000-netwerk, maar waar compenserende maatregelen worden getroffen voor de realisatie van een project met significante gevolgen. Tot slot kan een gebied worden aangewezen in het geval dat dat noodzakelijk is in het kader van de Vogel- of Habitatrichtlijn, om een gunstige staat van instandhouding te realiseren. Ter bescherming van de bijzondere nationale natuurgebieden kan de Minister verschillende maatregelen nemen, waaronder toegangsbeperkingen tot het gebied, het gebruik maken van zijn of haar aanschrijvingsbevoegdheid en het treffen van behoud- en herstelmaatregelen in het gebied.

Natuurnetwerk Nederland en weidevogelleefgebied

Ter bescherming van vogelsoorten, van soorten van de Habitatrichtlijn en van rode lijstsoorten dienen provincies, op basis van artikel 1.12 van de Wet natuurbescherming, zorg te dragen voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend ecologisch netwerk, genaamd Natuurnetwerk Nederland (voorheen Ecologische Hoofdstructuur, EHS). De bescherming van dit netwerk gebeurt bij provinciale verordening. Daarnaast kunnen provincies bij provinciale verordening andere gebieden met bijzondere natuurwaarden beschermen, zoals weidevogelgebieden of ganzenfoeragegebied.

Voor Natuurnetwerk Nederland geldt, op basis van het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening, dat ontwikkelingen niet mogen leiden tot een significante vermindering van de oppervlakte, kwaliteit of samenhang van de aanwezige natuur. Daarnaast mogen de instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van deze gebieden niet significant worden beperkt

De provincie Zuid-Holland spreekt niet van Natuurnetwerk Nederland maar hanteert de oude benaming EHS. Ze maakt in haar Verordening Ruimte (2014) bij de EHS onderscheid tussen EHS op land en EHS op water. EHS op land is aangewezen als bestaande en nieuwe natuur; ecologische verbinding; of waternatuurgebied. Onder EHS op water worden grote wateren en de Noordzee verstaan. Volgens de Beleidsregel Compensatie Natuur, Recreatie en Landschap Zuid-Holland (2013) is sprake van het Nee, tenzij-regime bij ingrepen in de EHS en belangrijke weidevogelgebieden. Dit regime houdt in dat geen ingrepen zijn toegestaan die de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied significant aantasten, tenzij er sprake is van een groot openbaar belang, er geen reële alternatieven zijn, de negatieve effecten zoveel mogelijk worden beperkt en de overblijvende effecten worden gecompenseerd. In dezelfde beleidsregel wordt ook ingegaan op recreatie buiten de stad en strategische reservering natuur. Indien binnen deze gebieden ruimtelijke ingrepen uitgevoerd gaan worden, dient compensatie plaats te vinden. Van beschermde ganzenfoerageergebieden is in Zuid-Holland geen sprake.

6.2.2 Soortenbescherming

De bescherming van dier- en plantensoorten is geregeld in de Wet natuurbescherming.

Zorgplicht en verboden

Op basis van artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming geldt voor al de in het wild levende soorten altijd de zorgplicht. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor deze soorten en hun directe leefomgeving. Dit houdt onder meer in dat men negatieve gevolgen voor aanwezige soorten zoveel mogelijk beperkt door het nemen van alle maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden verwacht. Naast de zorgplicht is voor een aantal soorten door middel van verboden een aanvullend beschermingsregime opgenomen. Er is een apart beschermingsregime voor vogelrichtlijnsoorten (artikelen 3.1-3.4), voor habitatrichtlijnsoorten (artikelen 3.5-3.9) en voor andere soorten (artikelen 3.10 en 3.11).

Vogelrichtlijnsoorten

Voor ruimtelijke ingrepen zijn de volgende verboden relevant: het is verboden om van nature in Nederland in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen, het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van deze soorten te beschadigen of te vernielen of nesten van vogels weg te nemen. Ook is het verboden deze soorten opzettelijk te storen wanneer dit van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort.

De verboden in de wet zorgen voor een goede bescherming van nesten van alle in het wild levende vogelsoorten tijdens het broedseizoen. Globaal loopt het broedseizoen van half maart tot half augustus, maar ook de nesten van broedende vogels buiten deze periode zijn beschermd. Daarnaast zijn van een aantal vogelsoorten de nesten jaarrond beschermd, dus ook als ze niet als broedlocatie worden gebruikt. Het betreft dan over het algemeen soorten die hun nest het gehele jaar als verblijfplaats gebruiken of soorten die niet in staat zijn om een eigen nest te bouwen.

Habitatrichtlijnsoorten

Voor ruimtelijke ingrepen zijn de volgende verboden relevant: het is verboden om soorten van de Habitatrichtlijn en van de verdragen van Bonn en Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden, te vangen of te verstoren, om eieren opzettelijk te vernielen, om voortplantings- of rustplaatsen te beschadigen en om planten van de Habitatrichtlijn en van het verdrag van Bern opzettelijk te ontwortelen of te vernielen.

Andere soorten

Naast de vogelrichtlijnsoorten en de habitatrichtlijnsoorten worden in de wet een aantal diersoorten en plantensoorten beschermd. Voor deze soorten zijn bij ruimtelijke ingrepen de volgende verboden relevant: het is verboden deze soorten opzettelijk te doden of te vangen, om de vaste voortplantings- of rustplaatsen te beschadigen en om de plantensoorten opzettelijk te ontwortelen of te vernielen.

Opzetvereiste

Bij veel van de hierboven genoemde verboden is er sprake van een opzetvereiste. Zo is het verboden om vogelnesten *opzettelijk* te beschadigen. In de wet wordt bij deze opzet uitgegaan van 'voorwaardelijke opzet'. Bij voorwaardelijke opzet is men zich bij het handelen bewust van de mogelijke negatieve consequenties, terwijl men de handeling toch uitvoert. Een voorbeeld van voorwaardelijke opzet is iemand die in het voorjaar een boom omzaagt en daarbij 'per ongeluk' een vogelnest beschadigt. De persoon had niet de opzet dit nest te beschadigen. Maar in de broedtijd van vogels is er wel een aanzienlijke kans dat er in een boom een vogel nestelt. Er kan daarom toch sprake zijn van opzettelijke beschadiging van het nest; voorwaardelijke opzet.

Vrijstelling, gedragscodes en ontheffing

Provinciale Staten kunnen in een verordening een vrijstelling verlenen van de bovenstaande verboden. De provincie Zuid-Holland verleent vrijstelling voor een aantal algemeen voorkomende zoogdiersoorten en amfibieën, voor handelingen die men verricht in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling en voor handelingen in het kader van bestendig beheer en onderhoud. Het betreft de soorten aardmuis, bosmuis, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, gewone bosspitsmuis, haas, hermelijn, huisspitsmuis, konijn, ree, rosse woelmuis, tweekleurige bosspitsmuis, veldmuis, vos, wezel, woelrat, bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, meerkikker en middelste groene kikker.

Daarnaast zijn de in paragraaf 2.2.1 beschreven verboden niet van toepassing op handelingen die men uitvoert in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling of bestendig beheer en onderhoud, wanneer men die handelingen uitvoert conform een goedgekeurde gedragscode. Gedragscodes kunnen daarbij zowel gebruikt worden voor de omgang met de vogelrichtlijnsoorten, de habitatrichtlijnsoorten als de andere beschermde soorten. Wel geldt voor de vogelrichtlijnsoorten en de habitatrichtlijnsoorten de aanvullende eis dat de handelingen die men uitvoert een wettelijk belang dienen uit de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Het gaat dan onder meer om handelingen in het belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid of ter bescherming van flora en fauna

Tot slot kunnen Gedeputeerde Staten, wanneer er geen andere bevredigende oplossing bestaat, onder bepaalde voorwaarde een ontheffing verlenen van de verboden. Ook hierbij geldt voor vogelrichtlijnsoorten en habitatrictlijnsoorten dat aan de handelingen die men verricht een wettelijk belang van de Vogelrichtlijn respectievelijk de Habitatrictlijn ten grondslag dient te liggen.

6.3 Effectbeoordeling

In navolgende paragrafen wordt per soortgroep beoordeeld of het eerder verrichte onderzoek in het kader van de flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet 1998 nog actueel is onder de nieuwe Wet natuurbescherming.

6.3.1 Gebiedsbescherming

Wat betreft gebieden, beschermd middels de voormalige Natuurbeschermingswet 1998, verandert er niks wezenlijks in het kader van de Wet natuurbescherming, behalve dat de beschermingsstatus van beschermde natuurmonumenten vervalt. De conclusie van de eerder verrichte quick scan –die luidt dat de ligging van het plangebied ten opzichte van Natura 2000-gebieden geen gevolgen heeft voor de haalbaarheid van het plan- blijft daarmee gehandhaafd.

Wat betreft gebieden, beschermd middels het Natuurnetwerk Nederland (hierna: NNN), verandert er niets wezenlijks in het kader van de Wet natuurbescherming. De conclusie van de eerder verrichte quick scan –die luidt dat de ligging van het plangebied ten opzichte van het NNN geen gevolgen heeft voor de haalbaarheid van het plan- blijft daarmee gehandhaafd.

6.3.2 Soortbescherming

Vaatplanten

Volgens de verspreidingsgegevens van de NDFF komen in de buurt van het plangebied geen vaatplanten voor met een beschermingsstatus volgens de Wet natuurbescherming. De in de omgeving voorkomende daslook en spindotterbloem worden in de Wet natuurbescherming niet langer beschermd. Het veldbezoek gaf daarnaast ook geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van beschermde vaatplanten. Ook zijn er in het plangebied geen kalkrijke gronden en natuurlijke biotopen (zoals moerassen, hoog- of laagveengebieden en schrale graslanden) aanwezig. De aanwezigheid van beschermde vaatplanten is daarom niet te verwachten. Negatieve effecten van het plan op beschermde vaatplanten kunnen om die reden worden uitgesloten.

Grondgebonden zoogdieren

Wat betreft grondgebonden zoogdieren verandert er niets wezenlijks onder de Wet natuurbescherming. Ondanks dat de waterspitsmuis in de omgeving van het plangebied voorkomt is deze niet in het plangebied te verwachten. Sporen van overige strikt beschermde soorten zijn tijdens het veldbezoek niet in het plangebied aangetroffen en worden vanwege de geringe aanwezigheid van groene elementen ook niet in het plangebied verwacht. De conclusie uit de eerder verrichte quick scan blijft daarmee gehandhaafd. Negatieve effecten van het plan op grondgebonden zoogdieren worden niet verwacht.

Vleermuizen

Wat betreft vleermuizen verandert er niets wezenlijks onder de wet Natuurbescherming. De conclusie uit de eerder verrichte quick scan blijft daarmee gehandhaafd. Verblijfplaatsen van vleermuizen zijn vanwege de mogelijkheden tot een verblijfplaats in de bebouwing en vanwege de aanwezigheid van sporen (vleermuiskeutels), niet in het plangebied uit te sluiten. Aangezien het zorgcomplex gesloopt gaat worden, gaan er met deze ontwikkeling mogelijk verblijfplaatsen van vleermuizen verloren. Negatieve effecten van het plan op vleermuizen kunnen niet worden uitgesloten. Een nader onderzoek naar vleermuizen wordt daarom noodzakelijk geacht.

Vogels

Het is verboden nesten van vogels te beschadigen. Daarnaast is verstoren van vogels verboden wanneer dit van wezenlijke invloed is op de instandhouding van de betreffende vogelsoorten. Tijdens het veldbezoek zijn soorten als wilde eend en spreeuw in het plangebied aangetroffen. Deze soorten hebben beide een ongunstige staat van instandhouding en een negatieve populatietrend (Vogelbescherming, 2016). Het is derhalve naast het verbod deze nesten te beschadigen ook verboden om broedende dieren van deze soorten te verstoren. Voor de meeste vogelsoorten geldt dat de broedperiode loopt van half maart tot half augustus. Om te voorkomen dat tijdens de werkzaamheden en het verwijderen van beplanting eventueel aanwezige nesten van broedende vogels worden beschadigd of broedende vogels worden verstoord, adviseren wij u deze werkzaamheden buiten de broedperiode te starten. Als vogels op zoek gaan naar een geschikte broedlocatie en merken dat het plangebied en de directe omgeving te verstorend zijn, zullen ze een andere locatie zoeken. Daarnaast kan ook in de broedperiode gestart worden met de werkzaamheden. Dan dient aantoonbaar te worden vastgesteld door een expert op het gebied van vogels dat geen broedende vogels in het plangebied aanwezig zijn. Of dat verstoring van de in het plangebied aanwezige nesten niet van wezenlijke invloed is op de instandhouding van de soort.

Wat betreft soorten met een jaarrond beschermd nest verandert er niets in de Wet natuurbescherming. Omdat er in het plangebied geen nesten van vogels met jaarrond beschermde nesten zijn te verwachten, blijft de eerdere conclusie gehandhaafd.

Reptielen

Wat betreft reptielen verandert er niets wezenlijks onder de Wet natuurbescherming. De conclusie uit de eerder verrichte quick scan blijft daarmee gehandhaafd. Reptielen worden niet in het plangebied verwacht en negatieve effecten op deze soortgroep zijn daardoor niet te verwachten.

Amfibieën

Wat betreft amfibieën verandert er in de provincie Zuid-Holland niets wezenlijks onder de Wet natuurbescherming. De conclusie uit de eerder verrichte quick scan blijft daarmee gehandhaafd. Beschermde amfibieën worden niet in het plangebied verwacht. Om tijdens de bouwfase, kolonisatie van de rugstreepad te voorkomen wordt geadviseerd poelen en natte plekken te dempen en om eventueel een amfibiescherm rond het plangebied te plaatsen.

Vissen

Wat betreft vissen zijn er wel wezenlijke verschillen tussen de Flora- en faunawet en de Wet natuurbescherming. In het plangebied zijn echter geen permanent watervoevende elementen aanwezig, waardoor het voorkomen van beschermde vissen in het plangebied is uit te sluiten.

Insecten en andere ongewervelden

Beschermde insectensoorten en andere beschermde ongewervelden eisen een zeer specifiek habitat. Deze soorten komen in stabiele habitattypen voor zoals heiden en venen. In het betreffende plangebied is geen sprake van een dergelijke stabiele leefomgeving en de juiste leefomstandigheden voor dergelijke soorten. Beschermde insecten en andere ongewervelden zijn daarom niet te verwachten in het plangebied.

6.4 Conclusie

De conclusie van de eerder verrichte quick scan –die luidt dat de ligging van het plangebied ten opzichte van Natura 2000-gebieden en het NNN geen gevolgen heeft voor de haalbaarheid van het plan- blijft onveranderd onder de Wet natuurbescherming.

Inzake soortenbescherming worden strikt beschermde vaatplanten, grondgebonden zoogdieren, vogels, reptielen, vissen, insecten en overige ongewervelden niet in het plangebied verwacht. Verblijfplaatsen van vleermuizen zijn niet in het plangebied uit te sluiten. Nader onderzoek naar deze soorten wordt noodzakelijk geacht om de haalbaarheid van het plan in het kader van de Wet natuurbescherming vast te stellen. Ter voorkomen van kolonisatie van het plangebied door de rugstreeppad, worden tijdens de bouwfase voorzorgsmaatregelen als het dempen van poelen en eventueel het plaatsen van een amfibiescherm geadviseerd.

Er dient rekening te worden gehouden met de zorgplicht en met de broedperiode van vogels. Als tijdens de werkzaamheden een broedende vogel wordt aangetroffen, dan mag dit nest niet worden beschadigd of worden weggehaald. Nesten van soorten met een ongunstige staat van instandhouding mogen tijdens het broeden ook niet worden verstoord.

Bijlage 1: Geraadpleegde literatuur

Lenders, A., Marijnissen, C., Felix, R. 1993. Waarnemen en herkennen van Amfibieën en Reptielen in het veld, stichting RAVON, Nijmegen.

Netwerk Groene Bureaus, Gegevensautoriteit Natuur, Zoogdiervereniging. 2013. Vleermuisprotocol 2013.

Netwerk Groene Bureaus, Gegevensautoriteit Natuur, Zoogdiervereniging. 2013. Vleermuisprotocol 2013.

Ministerie EZLI. 2012. Memorie van toelichting bij Wet natuurbescherming. Kamerstuk.

Ministerie EZ. 2015. Memorie van antwoord bij Wet natuurbescherming. Kamerstuk Eerste Kamer der Staten-Generaal

Provincie Zuid-Holland, 2014. Programma ruimte, vastgesteld, in werking per 1 augustus 2014.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014. Soortenstandaard Gewone dwergvleermuis. Versie 2.0 december 2014.

SAB, 2016. Bestemmingsplan Kerverland Waarder. Projectnummer 160254. SAB, Arnhem.

Van der Meijden, R. 2005. Heukels' Flora van Nederland, Wolters Noordhoff, Groningen/Houten.

Van Diepenbeek, A. 1999. Veldgids Diersporen, KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Van Uchelen, E. 2006. Praktisch natuurbeheer: amfibieën en reptielen, KNNV Uitgeverij, Utrecht.

www.ndff.nl

www.zuid-holland.nl

www.quickscanhulp.nl

www.ravon.nl

www.rijksoverheid.nl

www.stowa.nl

www.synbiosys.alterra.nl

www.telmee.nl

www.vogelbescherming.nl

www.zoogdiervereniging.nl

www.aerius.nl